

TRACTATENBLAD

VAN HET

KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

JAARGANG 2010 Nr. 15

A. TITEL

*Facultatief Protocol bij het Internationaal Verdrag inzake
economische, sociale en culturele rechten;
New York, 10 december 2008*

B. TEKST¹⁾

**Optional Protocol to the International Covenant on Economic,
Social and Cultural Rights**

Preamble

The States Parties to the present Protocol,

Considering that, in accordance with the principles proclaimed in the Charter of the United Nations, recognition of the inherent dignity and of the equal and inalienable rights of all members of the human family is the foundation of freedom, justice and peace in the world,

Noting that the Universal Declaration of Human Rights proclaims that all human beings are born free and equal in dignity and rights and that everyone is entitled to all the rights and freedoms set forth therein, without distinction of any kind, such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status,

Recalling that the Universal Declaration of Human Rights and the International Covenants on Human Rights recognize that the ideal of free human beings enjoying freedom from fear and want can only be achieved if conditions are created whereby everyone may enjoy civil, cultural, economic, political and social rights,

¹⁾ De Arabische, de Chinese, de Russische en de Spaanse tekst zijn niet opgenomen.

Reaffirming the universality, indivisibility, interdependence and inter-relatedness of all human rights and fundamental freedoms,

Recalling that each State Party to the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (hereinafter referred to as the Covenant) undertakes to take steps, individually and through international assistance and cooperation, especially economic and technical, to the maximum of its available resources, with a view to achieving progressively the full realization of the rights recognized in the Covenant by all appropriate means, including particularly the adoption of legislative measures,

Considering that, in order further to achieve the purposes of the Covenant and the implementation of its provisions, it would be appropriate to enable the Committee on Economic, Social and Cultural Rights (hereinafter referred to as the Committee) to carry out the functions provided for in the present Protocol,

Have agreed as follows:

Article 1

Competence of the Committee to receive and consider communications

1. A State Party to the Covenant that becomes a Party to the present Protocol recognizes the competence of the Committee to receive and consider communications as provided for by the provisions of the present Protocol.
2. No communication shall be received by the Committee if it concerns a State Party to the Covenant which is not a Party to the present Protocol.

Article 2

Communications

Communications may be submitted by or on behalf of individuals or groups of individuals, under the jurisdiction of a State Party, claiming to be victims of a violation of any of the economic, social and cultural rights set forth in the Covenant by that State Party. Where a communication is submitted on behalf of individuals or groups of individuals, this shall be with their consent unless the author can justify acting on their behalf without such consent.

Article 3

Admissibility

1. The Committee shall not consider a communication unless it has ascertained that all available domestic remedies have been exhausted. This shall not be the rule where the application of such remedies is unreasonably prolonged.

2. The Committee shall declare a communication inadmissible when:

- a) It is not submitted within one year after the exhaustion of domestic remedies, except in cases where the author can demonstrate that it had not been possible to submit the communication within that time limit;
- b) The facts that are the subject of the communication occurred prior to the entry into force of the present Protocol for the State Party concerned unless those facts continued after that date;
- c) The same matter has already been examined by the Committee or has been or is being examined under another procedure of international investigation or settlement;
- d) It is incompatible with the provisions of the Covenant;
- e) It is manifestly ill-founded, not sufficiently substantiated or exclusively based on reports disseminated by mass media;
- f) It is an abuse of the right to submit a communication; or when
- g) It is anonymous or not in writing.

Article 4

Communications not revealing a clear disadvantage

The Committee may, if necessary, decline to consider a communication where it does not reveal that the author has suffered a clear disadvantage, unless the Committee considers that the communication raises a serious issue of general importance.

Article 5

Interim measures

1. At any time after the receipt of a communication and before a determination on the merits has been reached, the Committee may transmit to the State Party concerned for its urgent consideration a request that the State Party take such interim measures as may be necessary in exceptional circumstances to avoid possible irreparable damage to the victim or victims of the alleged violations.

2. Where the Committee exercises its discretion under paragraph 1 of the present article, this does not imply a determination on admissibility or on the merits of the communication.

Article 6

Transmission of the communication

1. Unless the Committee considers a communication inadmissible without reference to the State Party concerned, the Committee shall bring any communication submitted to it under the present Protocol confidentially to the attention of the State Party concerned.

2. Within six months, the receiving State Party shall submit to the Committee written explanations or statements clarifying the matter and the remedy, if any, that may have been provided by that State Party.

Article 7

Friendly settlement

1. The Committee shall make available its good offices to the parties concerned with a view to reaching a friendly settlement of the matter on the basis of the respect for the obligations set forth in the Covenant.

2. An agreement on a friendly settlement closes consideration of the communication under the present Protocol.

Article 8

Examination of communications

1. The Committee shall examine communications received under article 2 of the present Protocol in the light of all documentation submitted to it, provided that this documentation is transmitted to the parties concerned.

2. The Committee shall hold closed meetings when examining communications under the present Protocol.

3. When examining a communication under the present Protocol, the Committee may consult, as appropriate, relevant documentation emanating from other United Nations bodies, specialized agencies, funds, programmes and mechanisms, and other international organizations, including from regional human rights systems, and any observations or comments by the State Party concerned.

4. When examining communications under the present Protocol, the Committee shall consider the reasonableness of the steps taken by the State Party in accordance with part II of the Covenant. In doing so, the Committee shall bear in mind that the State Party may adopt a range of possible policy measures for the implementation of the rights set forth in the Covenant.

Article 9

Follow-up to the views of the Committee

1. After examining a communication, the Committee shall transmit its views on the communication, together with its recommendations, if any, to the parties concerned.

2. The State Party shall give due consideration to the views of the Committee, together with its recommendations, if any, and shall submit to the Committee, within six months, a written response, including information on any action taken in the light of the views and recommendations of the Committee.

3. The Committee may invite the State Party to submit further information about any measures the State Party has taken in response to its views or recommendations, if any, including as deemed appropriate by the Committee, in the State Party's subsequent reports under articles 16 and 17 of the Covenant.

Article 10

Inter-State communications

1. A State Party to the present Protocol may at any time declare under the present article that it recognizes the competence of the Committee to receive and consider communications to the effect that a State Party claims that another State Party is not fulfilling its obligations under the Covenant. Communications under the present article may be received and considered only if submitted by a State Party that has made a declaration recognizing in regard to itself the competence of the Committee. No communication shall be received by the Committee if it concerns a State Party which has not made such a declaration. Communications received under the present article shall be dealt with in accordance with the following procedure:

a) If a State Party to the present Protocol considers that another State Party is not fulfilling its obligations under the Covenant, it may, by written communication, bring the matter to the attention of that State Party. The State Party may also inform the Committee of the matter. Within three months after the receipt of the communication the receiving State

shall afford the State that sent the communication an explanation, or any other statement in writing clarifying the matter, which should include, to the extent possible and pertinent, reference to domestic procedures and remedies taken, pending or available in the matter;

b) If the matter is not settled to the satisfaction of both States Parties concerned within six months after the receipt by the receiving State of the initial communication, either State shall have the right to refer the matter to the Committee, by notice given to the Committee and to the other State;

c) The Committee shall deal with a matter referred to it only after it has ascertained that all available domestic remedies have been invoked and exhausted in the matter. This shall not be the rule where the application of the remedies is unreasonably prolonged;

d) Subject to the provisions of subparagraph (c) of the present paragraph the Committee shall make available its good offices to the States Parties concerned with a view to a friendly solution of the matter on the basis of the respect for the obligations set forth in the Covenant;

e) The Committee shall hold closed meetings when examining communications under the present article;

f) In any matter referred to it in accordance with subparagraph (b) of the present paragraph, the Committee may call upon the States Parties concerned, referred to in subparagraph (b), to supply any relevant information;

g) The States Parties concerned, referred to in subparagraph (b) of the present paragraph, shall have the right to be represented when the matter is being considered by the Committee and to make submissions orally and/or in writing;

h) The Committee shall, with all due expediency after the date of receipt of notice under subparagraph (b) of the present paragraph, submit a report, as follows:

(i) If a solution within the terms of subparagraph (d) of the present paragraph is reached, the Committee shall confine its report to a brief statement of the facts and of the solution reached;

(ii) If a solution within the terms of subparagraph (d) is not reached, the Committee shall, in its report, set forth the relevant facts concerning the issue between the States Parties concerned. The written submissions and record of the oral submissions made by the States Parties concerned shall be attached to the report. The Committee may also communicate only to the States Parties concerned any views that it may consider relevant to the issue between them.

In every matter, the report shall be communicated to the States Parties concerned.

2. A declaration under paragraph 1 of the present article shall be deposited by the States Parties with the Secretary-General of the United Nations, who shall transmit copies thereof to the other States Parties. A

declaration may be withdrawn at any time by notification to the Secretary-General. Such a withdrawal shall not prejudice the consideration of any matter that is the subject of a communication already transmitted under the present article; no further communication by any State Party shall be received under the present article after the notification of withdrawal of the declaration has been received by the Secretary-General, unless the State Party concerned has made a new declaration.

Article 11

Inquiry procedure

1. A State Party to the present Protocol may at any time declare that it recognizes the competence of the Committee provided for under the present article.

2. If the Committee receives reliable information indicating grave or systematic violations by a State Party of any of the economic, social and cultural rights set forth in the Covenant, the Committee shall invite that State Party to cooperate in the examination of the information and to this end to submit observations with regard to the information concerned.

3. Taking into account any observations that may have been submitted by the State Party concerned as well as any other reliable information available to it, the Committee may designate one or more of its members to conduct an inquiry and to report urgently to the Committee. Where warranted and with the consent of the State Party, the inquiry may include a visit to its territory.

4. Such an inquiry shall be conducted confidentially and the cooperation of the State Party shall be sought at all stages of the proceedings.

5. After examining the findings of such an inquiry, the Committee shall transmit these findings to the State Party concerned together with any comments and recommendations.

6. The State Party concerned shall, within six months of receiving the findings, comments and recommendations transmitted by the Committee, submit its observations to the Committee.

7. After such proceedings have been completed with regard to an inquiry made in accordance with paragraph 2 of the present article, the Committee may, after consultations with the State Party concerned, decide to include a summary account of the results of the proceedings in its annual report provided for in article 15 of the present Protocol.

8. Any State Party having made a declaration in accordance with paragraph 1 of the present article may, at any time, withdraw this declaration by notification to the Secretary-General.

Article 12

Follow-up to the inquiry procedure

1. The Committee may invite the State Party concerned to include in its report under articles 16 and 17 of the Covenant details of any measures taken in response to an inquiry conducted under article 11 of the present Protocol.

2. The Committee may, if necessary, after the end of the period of six months referred to in article 11, paragraph 6, invite the State Party concerned to inform it of the measures taken in response to such an inquiry.

Article 13

Protection measures

A State Party shall take all appropriate measures to ensure that individuals under its jurisdiction are not subjected to any form of ill-treatment or intimidation as a consequence of communicating with the Committee pursuant to the present Protocol.

Article 14

International assistance and cooperation

1. The Committee shall transmit, as it may consider appropriate, and with the consent of the State Party concerned, to United Nations specialized agencies, funds and programmes and other competent bodies, its views or recommendations concerning communications and inquiries that indicate a need for technical advice or assistance, along with the State Party's observations and suggestions, if any, on these views or recommendations.

2. The Committee may also bring to the attention of such bodies, with the consent of the State Party concerned, any matter arising out of communications considered under the present Protocol which may assist them in deciding, each within its field of competence, on the advisability of international measures likely to contribute to assisting States Parties in achieving progress in implementation of the rights recognized in the Covenant.

3. A trust fund shall be established in accordance with the relevant procedures of the General Assembly, to be administered in accordance with the financial regulations and rules of the United Nations, with a view to providing expert and technical assistance to States Parties, with the consent of the State Party concerned, for the enhanced implementation of the rights contained in the Covenant, thus contributing to building national capacities in the area of economic, social and cultural rights in the context of the present Protocol.

4. The provisions of the present article are without prejudice to the obligations of each State Party to fulfil its obligations under the Covenant.

Article 15

Annual report

The Committee shall include in its annual report a summary of its activities under the present Protocol.

Article 16

Dissemination and information

Each State Party undertakes to make widely known and to disseminate the Covenant and the present Protocol and to facilitate access to information about the views and recommendations of the Committee, in particular, on matters involving that State Party, and to do so in accessible formats for persons with disabilities.

Article 17

Signature, ratification and accession

1. The present Protocol is open for signature by any State that has signed, ratified or acceded to the Covenant.

2. The present Protocol is subject to ratification by any State that has ratified or acceded to the Covenant. Instruments of ratification shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

3. The present Protocol shall be open to accession by any State that has ratified or acceded to the Covenant.

4. Accession shall be effected by the deposit of an instrument of accession with the Secretary-General of the United Nations.

Article 18

Entry into force

1. The present Protocol shall enter into force three months after the date of the deposit with the Secretary-General of the United Nations of the tenth instrument of ratification or accession.

2. For each State ratifying or acceding to the present Protocol, after the deposit of the tenth instrument of ratification or accession, the Protocol shall enter into force three months after the date of the deposit of its instrument of ratification or accession.

Article 19

Amendments

1. Any State Party may propose an amendment to the present Protocol and submit it to the Secretary-General of the United Nations. The Secretary-General shall communicate any proposed amendments to States Parties, with a request to be notified whether they favour a meeting of States Parties for the purpose of considering and deciding upon the proposals. In the event that, within four months from the date of such communication, at least one third of the States Parties favour such a meeting, the Secretary-General shall convene the meeting under the auspices of the United Nations. Any amendment adopted by a majority of two thirds of the States Parties present and voting shall be submitted by the Secretary-General to the General Assembly for approval and thereafter to all States Parties for acceptance.

2. An amendment adopted and approved in accordance with paragraph 1 of the present article shall enter into force on the thirtieth day after the number of instruments of acceptance deposited reaches two thirds of the number of States Parties at the date of adoption of the amendment. Thereafter, the amendment shall enter into force for any State Party on the thirtieth day following the deposit of its own instrument of acceptance. An amendment shall be binding only on those States Parties which have accepted it.

Article 20

Denunciation

1. Any State Party may denounce the present Protocol at any time by written notification addressed to the Secretary-General of the United Nations. Denunciation shall take effect six months after the date of receipt of the notification by the Secretary-General.

2. Denunciation shall be without prejudice to the continued application of the provisions of the present Protocol to any communication submitted under articles 2 and 10 or to any procedure initiated under article 11 before the effective date of denunciation.

Article 21

Notification by the Secretary-General

The Secretary-General of the United Nations shall notify all States referred to in article 26, paragraph 1, of the Covenant of the following particulars:

- a) Signatures, ratifications and accessions under the present Protocol;
- b) The date of entry into force of the present Protocol and of any amendment under article 19;
- c) Any denunciation under article 20.

Article 22

Official languages

1. The present Protocol, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited in the archives of the United Nations.

2. The Secretary-General of the United Nations shall transmit certified copies of the present Protocol to all States referred to in article 26 of the Covenant.

Protocole facultatif se rapportant au Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels

Préambule

Les États Parties au présent Protocole,

Considérant que, conformément aux principes proclamés dans la Charte des Nations Unies, la reconnaissance de la dignité inhérente à tous les membres de la famille humaine et de leurs droits égaux et inaliénables constitue le fondement de la liberté, de la justice et de la paix dans le monde,

Notant que la Déclaration universelle des droits de l'homme proclame que tous les êtres humains naissent libres et égaux en dignité et en droits et que chacun peut se prévaloir de tous les droits et de toutes les libertés proclamés dans la Déclaration, sans distinction aucune, notamment de

race, de couleur, de sexe, de langue, de religion, d'opinion politique ou de toute autre opinion, d'origine nationale ou sociale, de fortune, de naissance ou de toute autre situation,

Rappelant que la Déclaration universelle des droits de l'homme et les Pactes internationaux relatifs aux droits de l'homme reconnaissent que l'idéal de l'être humain libre, libéré de la crainte et de la misère, ne peut être réalisé que si sont créées les conditions permettant à chacun de jouir de ses droits civils, culturels, économiques, politiques et sociaux,

Réaffirmant que tous les droits de l'homme et libertés fondamentales sont universels, indissociables, interdépendants et intimement liés,

Rappelant que chacun des États Parties au Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels (ci-après dénommé le Pacte) s'engage à agir, tant par son effort propre que par l'assistance et la coopération internationales, notamment sur les plans économique et technique, au maximum de ses ressources disponibles, en vue d'assurer progressivement le plein exercice des droits reconnus dans le Pacte par tous les moyens appropriés, y compris en particulier l'adoption de mesures législatives,

Considérant que, pour mieux assurer l'accomplissement des fins du Pacte et l'application de ses dispositions, il conviendrait d'habiliter le Comité des droits économiques, sociaux et culturels (ci-après dénommé le Comité) à s'acquitter des fonctions prévues dans le présent Protocole,

Sont convenus de ce qui suit:

Article 1

Compétence du Comité pour recevoir et examiner des communications

1. Tout État Partie au Pacte qui devient Partie au présent Protocole reconnaît que le Comité a compétence pour recevoir et examiner les communications prévues par les dispositions du présent Protocole.

2. Le Comité ne reçoit aucune communication intéressant un État Partie au Pacte qui n'est pas Partie au présent Protocole.

Article 2

Communications

Des communications peuvent être présentées par des particuliers ou groupes de particuliers ou au nom de particuliers ou groupes de particuliers relevant de la juridiction d'un État Partie, qui affirment être victimes d'une violation par cet État Partie d'un des droits économiques, sociaux et culturels énoncés dans le Pacte. Une communication ne peut

être présentée au nom de particuliers ou groupes de particuliers qu'avec leur consentement à moins que l'auteur ne puisse justifier qu'il agit en leur nom sans un tel consentement.

Article 3

Recevabilité

1. Le Comité n'examine aucune communication sans avoir vérifié que tous les recours internes ont été épuisés. Cette règle ne s'applique pas dans les cas où la procédure de recours excède des délais raisonnables.

2. Le Comité déclare irrecevable toute communication qui:

a) N'est pas présentée dans les douze mois suivant l'épuisement des recours internes, sauf dans les cas où l'auteur peut démontrer qu'il n'a pas été possible de présenter la communication dans ce délai;

b) Porte sur des faits antérieurs à la date d'entrée en vigueur du présent Protocole à l'égard de l'État Partie intéressé, à moins que ces faits ne persistent après cette date;

c) A trait à une question qu'il a déjà examinée ou qui a déjà fait l'objet ou qui fait l'objet d'un examen dans le cadre d'une autre procédure d'enquête ou de règlement au niveau international;

d) Est incompatible avec les dispositions du Pacte;

e) Est manifestement mal fondée, insuffisamment étayée ou repose exclusivement sur des informations diffusées par les médias;

f) Constitue un abus du droit de présenter une communication;

g) Est anonyme ou n'est pas présentée par écrit.

Article 4

Communications dont il ne ressort pas un désavantage notable

Le Comité peut, si nécessaire, refuser d'examiner une communication dont il ne ressort pas que l'auteur a subi un désavantage notable, à moins que le Comité ne considère que la communication soulève une grave question d'importance générale.

Article 5

Mesures provisoires

1. Après réception d'une communication et avant de prendre une décision sur le fond, le Comité peut à tout moment soumettre à l'urgente attention de l'État Partie intéressé une demande tendant à ce que l'État Partie prenne les mesures provisoires qui peuvent être nécessaires dans

des circonstances exceptionnelles pour éviter qu'un éventuel préjudice irréparable ne soit causé à la victime ou aux victimes de la violation présumée.

2. Le Comité ne préjuge pas de sa décision sur la recevabilité ou le fond de la communication du simple fait qu'il exerce la faculté que lui donne le paragraphe 1 du présent article.

Article 6

Transmission de la communication

1. Sauf s'il la juge d'office irrecevable sans en référer à l'État Partie intéressé, le Comité porte confidentiellement à l'attention de cet État Partie toute communication qui lui est adressée en vertu du présent Protocole.

2. Dans un délai de six mois, l'État Partie intéressé présente par écrit au Comité des explications ou déclarations apportant des précisions sur l'affaire qui fait l'objet de la communication en indiquant, le cas échéant, les mesures correctives qu'il a prises.

Article 7

Règlement amiable

1. Le Comité met ses bons offices à la disposition des États Parties intéressés en vue de parvenir à un règlement amiable de la question fondé sur le respect des obligations énoncées dans le Pacte.

2. Tout accord de règlement amiable met un terme à l'examen de la communication présentée en vertu du présent Protocole.

Article 8

Examen des communications

1. Le Comité examine les communications qui lui sont adressées en vertu de l'article 2 du présent Protocole en tenant compte de toute la documentation qui lui a été soumise, étant entendu que cette documentation doit être communiquée aux parties intéressées.

2. Le Comité examine à huis clos les communications qui lui sont adressées en vertu du présent Protocole.

3. Lorsqu'il examine une communication présentée en vertu du présent Protocole, le Comité peut consulter, selon qu'il conviendra, la docu-

mentation pertinente émanant d'autres organes ou institutions spécialisées, fonds, programmes et mécanismes des Nations Unies et d'autres organisations internationales, y compris des systèmes régionaux des droits de l'homme, et toute observation ou commentaire de l'État Partie concerné.

4. Lorsqu'il examine les communications qu'il reçoit en vertu du présent Protocole, le Comité détermine le caractère approprié des mesures prises par l'État Partie, conformément aux dispositions de la deuxième partie du Pacte. Ce faisant, il garde à l'esprit le fait que l'État Partie peut adopter un éventail de mesures pour mettre en oeuvre les droits énoncés dans le Pacte.

Article 9

Suivi des constatations du Comité

1. Après avoir examiné une communication, le Comité transmet ses constatations sur la communication, accompagnées, le cas échéant, de ses recommandations aux parties intéressées.

2. L'État Partie examine dûment les constatations et les éventuelles recommandations du Comité et soumet dans les six mois au Comité une réponse écrite contenant des informations sur toute action menée à la lumière des constatations et recommandations du Comité.

3. Le Comité peut inviter l'État Partie à lui soumettre un complément d'information sur les mesures prises en réponse à ses constatations ou à ses éventuelles recommandations, y compris, si le Comité le juge approprié, dans les rapports ultérieurs de l'État Partie présentés au titre des articles 16 et 17 du Pacte.

Article 10

Communications interétatiques

1. Tout État Partie au présent Protocole peut déclarer à tout moment, en vertu du présent article, qu'il reconnaît la compétence du Comité pour recevoir et examiner des communications dans lesquelles un État Partie affirme qu'un autre État Partie ne s'acquitte pas de ses obligations au titre du Pacte. Les communications présentées en vertu du présent article ne peuvent être reçues et examinées que si elles émanent d'un État Partie qui a fait une déclaration reconnaissant, en ce qui le concerne, la compétence du Comité. Le Comité ne reçoit aucune communication visant un État Partie qui n'a pas fait une telle déclaration. La procédure ci-après s'applique à l'égard des communications reçues conformément au présent article:

a) Si un État Partie au présent Protocole estime qu'un autre État Partie ne s'acquitte pas de ses obligations au titre du Pacte, il peut appeler, par communication écrite, l'attention de cet État sur la question. L'État Partie peut aussi informer le Comité de la question. Dans un délai de trois mois à compter de la réception de la communication, l'État destinataire fera tenir à l'État qui a adressé la communication des explications ou toutes autres déclarations écrites elucidant la question, qui devront comprendre, dans toute la mesure possible et utile, des indications sur ses règles de procédure et sur les moyens de recours exercés, pendants ou encore ouverts;

b) Si la question n'est pas réglée à la satisfaction des deux États Parties intéressés dans un délai de six mois à compter de la date de réception de la communication originale par l'État destinataire, l'un et l'autre auront le droit de la soumettre au Comité, en adressant une notification au Comité ainsi qu'à l'autre État intéressé;

c) Le Comité ne peut connaître d'une affaire qui lui est soumise qu'après s'être assuré que tous les recours internes disponibles ont été exercés et épuisés. Cette règle ne s'applique pas dans les cas où, de l'avis du Comité, la procédure de recours excède des délais raisonnables;

d) Sous réserve des dispositions de l'alinéa c) du présent paragraphe, le Comité met ses bons offices à la disposition des États Parties intéressés en vue de parvenir à un règlement amiable de la question fondé sur le respect des obligations énoncées dans le Pacte;

e) Le Comité tient ses séances à huis clos lorsqu'il examine les communications prévues dans le présent article;

f) Dans toute affaire qui lui est soumise conformément à l'alinéa b) du présent paragraphe, le Comité peut demander aux États Parties intéressés visés à l'alinéa b) de lui fournir tout renseignement pertinent;

g) Les États Parties intéressés visés à l'alinéa b) du présent paragraphe ont le droit de se faire représenter lors de l'examen de l'affaire par le Comité et de présenter des observations oralement ou par écrit, ou sous l'une et l'autre forme;

h) Le Comité doit, avec la célérité voulue à compter du jour où il a reçu la notification visée à l'alinéa b) du présent paragraphe, présenter un rapport comme suit:

i) Si une solution a pu être trouvée conformément aux dispositions de l'alinéa d) du présent paragraphe, le Comité se borne, dans son rapport, à un bref exposé des faits et de la solution intervenue;

ii) Si une solution n'a pu être trouvée conformément aux dispositions de l'alinéa d) du présent paragraphe, le Comité expose, dans son rapport, les faits pertinents concernant l'objet du différend entre les États Parties intéressés. Le texte des observations écrites et le procès-verbal des observations orales présentées par les États Parties intéressés sont joints au rapport. Le

Comité peut également communiquer aux seuls États Parties intéressés toutes vues qu'il peut considérer pertinentes en la matière.

Pour chaque affaire, le rapport est communiqué aux États Parties intéressés.

2. Les États Parties déposent la déclaration qu'ils auront faite conformément au paragraphe 1 du présent article auprès du Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies, qui en communique copie aux autres États Parties. Une déclaration peut être retirée à tout moment au moyen d'une notification adressée au Secrétaire général. Ce retrait est sans préjudice de l'examen de toute question qui fait l'objet d'une communication déjà transmise en vertu du présent article; aucune autre communication d'un État Partie ne sera reçue en vertu du présent article après que le Secrétaire général aura reçu notification du retrait de la déclaration, à moins que l'État Partie intéressé n'ait fait une nouvelle déclaration.

Article 11

Procédure d'enquête

1. Un État Partie au présent Protocole peut déclarer à tout moment qu'il reconnaît la compétence du Comité aux fins du présent article.

2. Si le Comité reçoit des renseignements crédibles indiquant qu'un État Partie porte gravement ou systématiquement atteinte à l'un des droits économiques, sociaux et culturels énoncés dans le Pacte, il invite cet État Partie à coopérer avec lui aux fins de l'examen des informations ainsi portées à son attention et à présenter ses observations à leur sujet.

3. Se fondant sur les observations éventuellement formulées par l'État Partie intéressé, ainsi que sur tout autre renseignement crédible dont il dispose, le Comité peut charger un ou plusieurs de ses membres d'effectuer une enquête et de lui rendre compte d'urgence de ses résultats. Cette enquête peut, lorsque cela se justifie et avec l'accord de l'État Partie, comporter une visite sur le territoire de cet État.

4. L'enquête se déroule dans la confidentialité et la coopération de l'État Partie est sollicitée à tous les stades de la procédure.

5. Après avoir étudié les résultats de l'enquête, le Comité les communique à l'État Partie intéressé, accompagnés, le cas échéant, d'observations et de recommandations.

6. Après avoir été informé des résultats de l'enquête et des observations et recommandations du Comité, l'État Partie présente ses observations à celui-ci dans un délai de six mois.

7. Une fois achevée la procédure d'enquête entreprise en vertu du paragraphe 2 du présent article, le Comité peut, après consultations avec l'État Partie intéressé, décider de faire figurer un compte rendu succinct des résultats de la procédure dans son rapport annuel prévu à l'article 15 du présent Protocole.

8. Tout État Partie ayant fait la déclaration prévue au paragraphe 1 du présent article peut, à tout moment, retirer cette déclaration par voie de notification adressée au Secrétaire général.

Article 12

Suivi de la procédure d'enquête

1. Le Comité peut inviter l'État Partie intéressé à inclure dans le rapport qu'il doit présenter conformément aux articles 16 et 17 du Pacte, des indications détaillées sur les mesures qu'il a prises à la suite d'une enquête effectuée en vertu de l'article 11 du présent Protocole.

2. Au terme du délai de six mois visé au paragraphe 6 de l'article 11, le Comité peut, au besoin, inviter l'État Partie intéressé à l'informer des mesures prises à la suite d'une telle enquête.

Article 13

Mesures de protection

L'État Partie prend toutes les mesures nécessaires pour veiller à ce que les personnes relevant de sa juridiction ne fassent l'objet d'aucune forme de mauvais traitements ou d'intimidation du fait qu'elles adressent au Comité des communications au titre du présent Protocole.

Article 14

Assistance et coopération internationales

1. Le Comité transmet, s'il le juge nécessaire, et avec le consentement de l'État Partie intéressé, aux institutions spécialisées, fonds et programmes des Nations Unies et aux autres organismes compétents, ses observations ou recommandations concernant des communications et demandes indiquant un besoin de conseils ou d'assistance techniques, accompagnés, le cas échéant, des commentaires et suggestions de l'État Partie sur ces observations ou recommandations.

2. Le Comité peut aussi porter à l'attention de ces entités, avec le consentement de l'État Partie intéressé, toute question que soulèvent les communications examinées en vertu du présent Protocole qui peut les aider à se prononcer, chacun dans sa propre sphère de compétence, sur l'opportunité de mesures internationales propres à aider l'État Partie à progresser sur la voie de la mise en oeuvre des droits reconnus dans le Pacte.

3. Il sera établi, conformément aux procédures pertinentes de l'Assemblée générale, un fonds d'affectation spéciale, qui sera administré conformément au Règlement financier et aux règles de gestion financière de l'Organisation des Nations Unies, destiné à fournir aux États Parties une assistance spécialisée et technique, avec le consentement de l'État Partie intéressé, en vue d'une meilleure application des droits reconnus dans le Pacte, de manière à contribuer au renforcement des capacités nationales dans le domaine des droits économiques, sociaux et culturels dans le contexte du présent Protocole.

4. Les dispositions du présent article ne préjugent pas de l'obligation de chaque État Partie de s'acquitter des engagements contractés en vertu du Pacte.

Article 15

Rapport annuel

Dans son rapport annuel, le Comité inclut un récapitulatif de ses activités au titre du présent Protocole.

Article 16

Diffusion et information

Tout État Partie s'engage à faire largement connaître et à diffuser le Pacte et le présent Protocole, ainsi qu'à faciliter l'accès aux informations sur les constatations et recommandations du Comité, en particulier pour les affaires concernant cet État Partie, et de le faire selon des modalités accessibles aux personnes handicapées.

Article 17

Signature, ratification et adhésion

1. Le présent Protocole est ouvert à la signature de tous les États qui ont signé ou ratifié le Pacte, ou qui y ont adhéré.

2. Le présent Protocole est soumis à la ratification de tout État qui a ratifié le Pacte ou qui y a adhéré. Les instruments de ratification seront déposés auprès du Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies.

3. Le présent Protocole sera ouvert à l'adhésion de tout État qui a ratifié le Pacte ou qui y a adhéré.

4. L'adhésion se fera par le dépôt d'un instrument d'adhésion auprès du Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies.

Article 18

Entrée en vigueur

1. Le présent Protocole entrera en vigueur trois mois après la date de dépôt auprès du Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies du dixième instrument de ratification ou d'adhésion.

2. Pour chaque État qui ratifiera ou adhèrera au présent Protocole, après le dépôt du dixième instrument de ratification ou d'adhésion, le Protocole entrera en vigueur trois mois après la date du dépôt par cet État de son instrument de ratification ou d'adhésion.

Article 19

Amendements

1. Tout État Partie peut proposer un amendement au présent Protocole et le soumettre au Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies. Le Secrétaire général communique les propositions d'amendement aux États Parties, en leur demandant de lui faire savoir s'ils sont favorables à la convocation d'une réunion des États Parties en vue d'examiner ces propositions et de se prononcer sur elles. Si, dans les quatre mois qui suivent la date de cette communication, un tiers au moins des États Parties se prononcent en faveur de la convocation d'une telle réunion, le Secrétaire général convoque la réunion sous les auspices de l'Organisation des Nations Unies. Tout amendement adopté par une majorité des deux tiers des États Parties présents et votants est soumis pour approbation à l'Assemblée générale de l'Organisation des Nations Unies, puis pour acceptation à tous les États Parties.

2. Tout amendement adopté et approuvé conformément au paragraphe 1 du présent article entre en vigueur le trentième jour suivant la date à laquelle le nombre d'instruments d'acceptation atteint les deux tiers du nombre des États Parties à la date de son adoption. Par la suite, l'amendement entre en vigueur pour chaque État Partie le trentième jour sui-

vant le dépôt par cet État de son instrument d'acceptation. L'amendement ne lie que les États Parties qui l'ont accepté.

Article 20

Dénonciation

1. Tout État Partie peut dénoncer le présent Protocole à tout moment en adressant une notification écrite au Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies. La dénonciation prend effet six mois après la date de réception de la notification par le Secrétaire général.

2. Les dispositions du présent Protocole continuent de s'appliquer à toute communication présentée conformément aux articles 2 et 10 ou à toute procédure engagée conformément à l'article 11 avant la date où la dénonciation prend effet.

Article 21

Notification par le Secrétaire général

Le Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies notifiera à tous les États visés au paragraphe 1 de l'article 26 du Pacte:

- a) Les signatures, ratifications et adhésions;
- b) La date d'entrée en vigueur du présent Protocole et de tout amendement adopté au titre de l'article 19;
- c) Toute dénonciation au titre de l'article 20.

Article 22

Langues officielles

1. Le présent Protocole, dont les textes anglais, arabe, chinois, espagnol, français et russe font également foi, sera déposé aux archives de l'Organisation des Nations Unies.

2. Le Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies transmettra une copie certifiée conforme du présent Protocole à tous les États visés à l'article 26 du Pacte.

C. VERTALING**Facultatief Protocol bij het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten**

Preambule

De staten die partij zijn bij dit Protocol,

Overwegend dat in overeenstemming met de beginselen vastgelegd in het Handvest van de Verenigde Naties waarin de inherente waardigheid en de gelijke en onvervreembare rechten van alle leden van de mensheid worden erkend als de grondvesten van de vrijheid, gerechtigheid en vrede in de wereld,

Opmerkend dat de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens verkondigt dat alle mensen vrij en gelijk in waardigheid en in rechten zijn geboren en dat eenieder aanspraak heeft op alle daarin genoemde rechten en vrijheden, zonder enig onderscheid van welke aard ook, zoals ras, kleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale of maatschappelijke afkomst, vermogen, geboorte of andere status,

In herinnering roepend dat de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en de internationale mensenrechtenverdragen erkennen dat het ideaal van vrije mensen die leven in vrijheid van angst en gebrek alleen kan worden verwezenlijkt indien de voorwaarden worden geschapen waaronder eenieder burgerlijke, culturele, economische, politieke en sociale rechten kan genieten,

Opnieuw bevestigend het universele en ondeelbare karakter van alsmede de onderlinge afhankelijkheid en de nauwe samenhang tussen alle mensenrechten en fundamentele vrijheden,

In herinnering roepend dat elke staat die partij is bij het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten (hierna te noemen „het Verdrag”) zich verplicht afzonderlijk en via internationale bijstand en samenwerking, alle en in het bijzonder economische en technische, maatregelen te nemen die mogelijk zijn met de middelen waarover hij beschikt, teneinde geleidelijk de volledige verwezenlijking van de in het Verdrag erkende rechten met alle mogelijke middelen, waaronder in het bijzonder het aannemen van wettelijke maatregelen, te bewerkstelligen,

Overwegend dat het, teneinde de doelstellingen van het Verdrag verder te verwezenlijken en de bepalingen ervan ten uitvoer te leggen, wenselijk is dat het Comité inzake economische, sociale en culturele rechten (hierna te noemen „het Comité”) in staat wordt gesteld de in dit Protocol voorziene taken uit te voeren,

Zijn het volgende overeengekomen:

Artikel 1

Bevoegdheid van het Comité tot het ontvangen en bestuderen van kennisgevingen

1. Een staat die partij is bij het Verdrag en die partij wordt bij dit Protocol erkent de bevoegdheid van het Comité tot het ontvangen en bestuderen van de kennisgevingen voorzien in de bepalingen van dit Protocol.
2. Het Comité neemt geen kennisgevingen in ontvangst die een staat betreffen die partij is bij het Verdrag maar geen partij is bij dit Protocol.

Artikel 2

Kennisgevingen

Kennisgevingen kunnen worden gedaan door of in naam van personen of groepen van personen, onder de rechtsmacht van een staat die partij is, die stellen slachtoffer te zijn van een schending van een van de in het Verdrag genoemde economische, sociale en culturele rechten door die staat die partij is. Indien een kennisgeving wordt gedaan in naam van personen of groepen van personen, geschiedt dit met hun instemming, tenzij de opsteller kan rechtvaardigen in hun naam op te treden zonder deze instemming.

Artikel 3

Ontvankelijkheid

1. Het Comité bestudeert geen kennisgevingen zonder zich ervan te hebben vergewist dat alle beschikbare nationale rechtsmiddelen zijn uitgeput. Deze regel is niet van toepassing indien de toepassing van deze rechtsmiddelen onredelijk wordt gerekend.
2. Het Comité verklaart een kennisgeving niet-ontvankelijk, indien:
 - a. deze niet binnen een jaar nadat de nationale rechtsmiddelen zijn uitgeput wordt gedaan, met uitzondering van gevallen waarin de opsteller kan aantonen dat indiening binnen deze termijn onmogelijk was;
 - b. de feiten die onderwerp zijn van de kennisgeving zich hebben voorgedaan voordat dit Protocol van kracht werd voor de betrokken staat die partij is, tenzij deze feiten zich na die datum zijn blijven voordoen;
 - c. dezelfde aangelegenheid reeds is onderzocht door het Comité of is of wordt onderzocht uit hoofde van een andere internationale onderzoeksprocedure of regeling;

- d. deze in strijd is met de bepalingen van het Verdrag;
- e. deze kennelijk ongegrond, onvoldoende gestaafd of uitsluitend gebaseerd is op via de massamedia verspreide rapporten;
- f. deze een misbruik vormt van het recht een kennisgeving te doen; of indien
- g. deze anoniem of niet schriftelijk is gedaan.

Artikel 4

Kennisgevingen waaruit geen duidelijk nadeel blijkt

Het Comité kan zonodig weigeren een kennisgeving te bestuderen indien daar niet uit blijkt dat de opsteller duidelijk nadeel heeft geleden, tenzij het Comité meent dat de kennisgeving een ernstige aangelegenheid van algemeen belang betreft.

Artikel 5

Voorlopige maatregelen

1. Te allen tijde na de ontvangst van een kennisgeving en voordat een beoordeling op de merites heeft plaatsgevonden, kan het Comité een verzoek ter spoedige overweging zenden naar de betrokken staat die partij is om de voorlopige maatregelen te nemen die in uitzonderlijke gevallen nodig kunnen zijn teneinde mogelijke onherstelbare schade voor het slachtoffer of de slachtoffers van de beweerde schending te vermijden.
2. Indien het Comité gebruikmaakt van zijn discretionaire bevoegdheid uit hoofde van het eerste lid van dit artikel, betekent dit geen beoordeling inzake de ontvankelijkheid of op de merites van de kennisgeving.

Artikel 6

Kennisgeving aan de betrokken staat

1. Tenzij het Comité een kennisgeving als niet-ontvankelijk beschouwt zonder raadpleging van de betrokken staat die partij is, brengt het Comité elke kennisgeving die uit hoofde van dit Protocol wordt gedaan vertrouwelijk onder de aandacht van de betrokken staat die partij is.
2. Binnen zes maanden dient de ontvangende staat die partij is, bij het Comité schriftelijke toelichtingen of verklaringen in ter verduidelijking van de aangelegenheid, onder vermelding van de door die staat die partij is eventueel genomen corrigerende maatregelen.

Artikel 7

Minnelijke schikking

1. Het Comité is de betrokken partijen behulpzaam teneinde op basis van eerbiediging van de verplichtingen vervat in het Verdrag een minnelijke schikking van de aangelegenheid te bereiken.

2. De behandeling van een kennisgeving uit hoofde van dit Protocol eindigt indien overeenstemming wordt bereikt over een minnelijke schikking.

Artikel 8

Onderzoek van kennisgevingen

1. Het Comité onderzoekt de kennisgevingen die het uit hoofde van artikel 2 van dit Protocol ontvangt en maakt daarbij gebruik van alle stukken die het heeft ontvangen, op voorwaarde dat deze stukken worden toegezonden aan de betrokken partijen.

2. Het Comité vergadert achter gesloten deuren wanneer het kennisgevingen uit hoofde van dit Protocol onderzoekt.

3. Bij het onderzoeken van een kennisgeving uit hoofde van dit Protocol kan het Comité relevante documenten afkomstig van andere organen van de Verenigde Naties, gespecialiseerde organisaties, fondsen, programma's en mechanismen alsmede die van andere internationale organisaties, met inbegrip van regionale mensenrechtensystemen, in aanmerking nemen, evenals het commentaar of de opmerkingen van de desbetreffende staat die partij is.

4. Bij het onderzoeken van kennisgevingen uit hoofde van dit Protocol, beoordeelt het Comité de door de staat die partij is in overeenstemming met deel II van het Verdrag genomen maatregelen op hun redelijkheid. Daarbij neemt het Comité in aanmerking dat de staat die partij is een reeks mogelijke beleidsmaatregelen kan nemen teneinde de in het Verdrag vervatte rechten ten uitvoer te leggen.

Artikel 9

Vervolg op de zienswijzen van het Comité

1. Na onderzoek van een kennisgeving zendt het Comité zijn zienswijze inzake de kennisgeving, vergezeld van zijn eventuele aanbevelingen, toe aan de betrokken partijen.

2. De staat die partij is neemt de zienswijze van het Comité, tezamen met zijn eventuele aanbevelingen, grondig in overweging, en dient bij het Comité, binnen zes maanden, een schriftelijke reactie in met inbegrip van inlichtingen inzake eventuele maatregelen die zijn genomen in het licht van de zienswijze en aanbevelingen van het Comité.

3. Het Comité kan de staat die partij is uitnodigen verdere inlichtingen te verstrekken inzake eventuele maatregelen die de staat die partij is, heeft genomen naar aanleiding van zijn zienswijze of eventuele aanbevelingen, zulks tevens, indien het Comité dit gepast acht, in de volgende verslagen van de staat die partij is uit hoofde van de artikelen 16 en 17 van het Verdrag.

Artikel 10

Kennisgevingen tussen staten

1. Een staat die partij is bij dit Protocol kan, uit hoofde van dit artikel, te allen tijde verklaren dat hij de bevoegdheid van het Comité erkent kennisgevingen te ontvangen en te bestuderen waarin een staat die partij is stelt dat een andere staat die partij is niet voldoet aan zijn verplichtingen uit hoofde van het Verdrag. Kennisgevingen als bedoeld in dit artikel kunnen alleen worden ontvangen en bestudeerd indien zij zijn ingezonden door een staat die partij is en die een verklaring heeft afgelegd waarin hij ten aanzien van zichzelf deze bevoegdheid van het Comité erkent. Het Comité neemt geen kennisgevingen in ontvangst die betrekking hebben op een staat die partij is en die een dergelijke verklaring niet heeft afgelegd. Kennisgevingen die krachtens het bepaalde in dit artikel worden behandeld ontvangen, worden overeenkomstig de volgende procedure behandeld:

a. Indien een staat die partij is bij dit Protocol, van oordeel is dat een andere staat die partij is, zijn verplichtingen uit hoofde van het Verdrag niet nakomt, kan deze door middel van een schriftelijke kennisgeving de aangelegenheid onder de aandacht brengen van de laatstbedoelde staat. De eerstbedoelde staat die partij is kan tevens het Comité in kennis stellen. Binnen drie maanden na ontvangst van de kennisgeving stuurt de ontvangende staat de staat die de kennisgeving had gezonden een toelichting of een andere schriftelijke verklaring ter verduidelijking van de aangelegenheid, en waarin, voor zover mogelijk en relevant, wordt verwezen naar procedures en rechtsmiddelen die in het land zelf reeds zijn toegepast, nog hangende zijn of die zouden kunnen worden aangewend;

b. Indien de aangelegenheid niet binnen zes maanden na ontvangst door de ontvangende staat van de eerste kennisgeving tot tevredenheid van beide staten die partij zijn, wordt geregeld, hebben beide staten het recht de aangelegenheid voor te leggen aan het Comité, door middel van een kennisgeving aan het Comité en aan de andere staat;

c. Het Comité behandelt aan hem voorgelegde aangelegenheden uitsluitend nadat het zich ervan heeft overtuigd dat alle beschikbare nationale rechtsmiddelen zijn ingeroepen en uitgeput. Deze regel is niet van toepassing indien de toepassing van de rechtsmiddelen onredelijk wordt gerekend;

d. Met inachtneming van het bepaalde in onderdeel c van dit lid, is het Comité de betrokken staten die partij zijn behulpzaam bij het bereiken van een minnelijke oplossing van de aangelegenheid onder eerbiediging van de verplichtingen vervat in het Verdrag;

e. Het Comité vergadert achter gesloten deuren wanneer het kennisgevingen uit hoofde van dit artikel onderzoekt;

f. Indien in overeenstemming met onderdeel b van dit lid een aangelegenheid aan het Comité wordt voorgelegd, kan het de betrokken staten die partij zijn, bedoeld in onderdeel b, verzoeken relevante inlichtingen te verschaffen;

g. De betrokken staten die partij zijn, bedoeld in onderdeel b van dit lid, zijn bevoegd zich te laten vertegenwoordigen tijdens de behandeling van de aangelegenheid door het Comité en mondeling en/of schriftelijk hun zienswijzen bekend te maken;

h. Het Comité dient na ontvangst van een kennisgeving bedoeld in onderdeel b van dit lid zo spoedig mogelijk een verslag in en wel als volgt:

- i. Indien er een oplossing in de zin van onderdeel d van dit lid wordt bereikt, beperkt het Comité zijn verslag tot een korte uiteenzetting van de de feiten en van de bereikte oplossing;
- ii. Indien er geen oplossing in de zin van onderdeel d wordt bereikt, vermeldt het Comité in zijn verslag de relevante feiten omtrent de kwestie tussen de betrokken staten die partij zijn. De schriftelijke zienswijzen en het verslag van de mondeling ingediende zienswijzen van de staten die partij zijn, worden bij het verslag gevoegd. Het Comité kan uitsluitend de staten die partij zijn zienswijzen doen toekomen die het relevant acht voor de kwestie tussen hen.

In alle gevallen wordt het verslag naar de betrokken staten die partij zijn gezonden.

2. De staten die partij zijn, leggen een verklaring uit hoofde van het eerste lid van dit artikel neder bij de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties, die afschriften daarvan doet toekomen aan de andere staten die partij zijn. Een verklaring kan te allen tijde door middel van een kennisgeving aan de Secretaris-Generaal worden ingetrokken. Intrekking van een dergelijke verklaring laat de behandeling van een aangelegenheid waarop een uit hoofde van dit artikel reeds verzonden kennisgeving van toepassing is onverlet; na ontvangst door de Secretaris-Generaal van een kennisgeving tot intrekking van een verklaring worden geen kennis-

gevingen uit hoofde van dit artikel van staten die partij zijn meer aanvaard, tenzij de desbetreffende staat die partij is een nieuwe verklaring heeft afgelegd.

Artikel 11

Onderzoeksprocedure

1. Een staat die partij is bij dit Protocol kan te allen tijde verklaren de in dit artikel voorziene bevoegdheid van het Comité te erkennen.

2. Indien het Comité betrouwbare inlichtingen ontvangt die wijzen op ernstige of systematische schendingen door een staat die partij is van een van de economische, sociale en culturele rechten omschreven in het Verdrag, nodigt het Comité die staat die partij is uit mee te werken aan het onderzoek van de inlichtingen en daartoe opmerkingen in te dienen aangaande de betrokken inlichtingen.

3. Rekening houdend met eventuele opmerkingen die zijn ingediend door de betrokken staat die partij is, alsmede met andere betrouwbare inlichtingen waarover het beschikt, kan het Comité een of meer van zijn leden aanwijzen om een onderzoek uit te voeren en spoedig verslag uit te brengen aan het Comité. Indien gerechtvaardigd en met de instemming van de staat die partij is, kan het onderzoek een bezoek aan zijn grondgebied omvatten.

4. Een dergelijk onderzoek wordt op basis van vertrouwelijkheid uitgevoerd en de staat die partij is, wordt in alle fasen van de procedure verzocht om medewerking.

5. Na bestudering van de uitkomsten van een dergelijk onderzoek, zendt het Comité deze uitkomsten toe aan de betrokken staat die partij is, vergezeld van eventuele commentaren en aanbevelingen.

6. De betrokken staat die partij is, dient binnen zes maanden na ontvangst van de door het Comité toegezonden uitkomsten, commentaren en aanbevelingen, zijn opmerkingen in bij het Comité.

7. Zodra de procedure met betrekking tot een onderzoek dat is verricht in overeenstemming met het tweede lid van dit artikel is voltooid, kan het Comité, na overleg met de betrokken staat die partij is, besluiten een kort verslag van de uitkomsten van de procedure op te nemen in zijn jaarverslag dat voorzien is in artikel 15 van dit Protocol.

8. Een staat die partij is en een verklaring heeft afgelegd in overeenstemming met het eerste lid van dit artikel, kan dit voorbehoud te allen tijde intrekken door de Secretaris-Generaal hiervan in kennis te stellen.

Artikel 12

Vervolg op de onderzoeksprocedure

1. Het Comité kan de betrokken staat die partij is uitnodigen in zijn verslag uit hoofde van de artikelen 16 en 17 van het Verdrag nadere gegevens op te nemen van eventueel genomen maatregelen naar aanleiding van een onderzoek uitgevoerd uit hoofde van artikel 11 van dit Protocol.

2. Het Comité kan, indien nodig, na afloop van het tijdvak van zes maanden bedoeld in artikel 11, zesde lid, de betrokken staat die partij is uitnodigen hem in kennis te stellen van de maatregelen genomen naar aanleiding van een dergelijk onderzoek.

Artikel 13

Beschermende maatregelen

Een staat die partij is neemt alle benodigde maatregelen om te verzekeren dat personen die onder zijn rechtsmacht vallen niet worden blootgesteld aan slechte behandeling of intimidatie in welke vorm dan ook als gevolg van het doen van kennisgevingen aan het Comité uit hoofde van dit Protocol.

Artikel 14

Internationale bijstand en samenwerking

1. Indien het zulks passend acht en met instemming van de betrokken staat die partij is doet het Comité de gespecialiseerde organisaties, fondsen, programma's en andere bevoegde organen van de Verenigde Naties zijn zienswijzen of aanbevelingen toekomen ter zake van kennisgevingen en onderzoeken waaruit blijkt dat er behoefte is aan technische advisering of bijstand, vergezeld van de eventuele opmerkingen en suggesties van de staat die partij is naar aanleiding van deze zienswijzen of aanbevelingen.

2. Het Comité kan met instemming van de betrokken staat die partij is aangelegenheden die voortvloeien uit, uit hoofde van dit Protocol, behandelde kennisgevingen onder de aandacht brengen van organisaties die op hun competentiegebied kunnen adviseren bij de beslissing over de wenselijkheid van internationale maatregelen die mogelijk kunnen bijdragen aan de ondersteuning van staten die partij zijn teneinde de tenuitvoerlegging van de in het Verdrag erkende rechten te bevorderen.

3. In overeenstemming met de desbetreffende procedures van de Algemene Vergadering wordt een trustfonds ingesteld dat in overeenstemming met de financiële voorschriften en regelgeving van de Verenigde Naties wordt beheerd teneinde staten die partij zijn deskundige en technische bijstand te verlenen, en met instemming van de betrokken staat die partij is, ter bevordering van de tenuitvoerlegging van de in het Verdrag vervatte rechten, hetgeen bijdraagt aan het opbouwen van nationale capaciteiten op het gebied van economische, sociale en culturele rechten in het kader van dit Protocol.

4. De bepalingen van dit artikel laten de verplichtingen uit hoofde van dit Verdrag van alle staten die partij zijn onverlet.

Artikel 15

Jaarverslag

Het Comité neemt in zijn jaarverslag een overzicht op van zijn werkzaamheden uit hoofde van dit Protocol.

Artikel 16

Bekendmaking en informatie

Elke staat die partij is verbindt zich op ruime schaal bekendheid en publiciteit te geven aan het Verdrag en dit Protocol en de toegang tot informatie inzake de zienswijzen en aanbevelingen van het Comité te vergemakkelijken, in het bijzonder over aangelegenheden betreffende de staat die partij is, zulks in voor personen met een handicap toegankelijke formats.

Artikel 17

Ondertekening, bekrachtiging en toetreding

1. Dit Protocol staat open voor ondertekening door elke staat die het Verdrag heeft ondertekend, bekrachtigd of ertoe is toegetreden.

2. Dit Protocol dient te worden bekrachtigd door elke staat die het Verdrag heeft bekrachtigd of ertoe is toegetreden. Akten van bekrachtiging worden neergelegd bij de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties.

3. Dit Protocol staat open voor toetreding door elke staat die het Verdrag heeft bekrachtigd of ertoe is toegetreden.

4. Toetreding geschiedt door nederlegging van een akte van toetreding bij de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties.

Artikel 18

Inwerkingtreding

1. Dit Protocol treedt in werking drie maanden na de datum van nederlegging van de tiende akte van bekrachtiging of toetreding bij de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties.

2. Ten aanzien van elke staat die dit Protocol bekrachtigt of ertoe toetreedt na de nederlegging van de tiende akte van bekrachtiging of toetreding, treedt dit Protocol in werking drie maanden na de datum van nederlegging door die staat van zijn akte van bekrachtiging of toetreding.

Artikel 19

Wijzigingen

1. Elke staat die partij is kan een wijziging van dit Protocol voorstellen en indienen bij de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties. De Secretaris-Generaal deelt voorgestelde wijzigingen mede aan de staten die partij zijn met het verzoek hem te berichten of zij een bijeenkomst van de staten die partij zijn verlangen teneinde de voorstellen te bestuderen en daarover te beslissen. Indien, binnen vier maanden na de datum van deze mededeling, ten minste een derde van de staten die partij zijn een dergelijke bijeenkomst verlangt, roept de Secretaris-Generaal de vergadering onder auspiciën van de Verenigde Naties bijeen. Elke wijziging die wordt aangenomen door een meerderheid van twee derde van de aanwezige staten die partij zijn en hun stem uitbrengen, wordt door de Secretaris-Generaal ter goedkeuring voorgelegd aan de Algemene Vergadering en vervolgens ter aanvaarding aan alle staten die partij zijn.

2. Een overeenkomstig het eerste lid van dit artikel aangenomen en goedgekeurde wijziging treedt in werking dertig dagen nadat het aantal neergelegde akten van aanvaarding twee derde bedraagt van het aantal staten die partij waren op de datum waarop de wijziging aangenomen werd. De wijziging treedt vervolgens voor elke staat die partij is in werking dertig dagen na de datum waarop deze zijn akte van aanvaarding heeft nedergelegd. Een wijziging is uitsluitend bindend voor de staten die partij zijn die haar hebben aanvaard.

Artikel 20

Opzegging

1. Elke staat die partij is kan dit Protocol te allen tijde opzeggen door middel van een schriftelijke kennisgeving gericht aan de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties. De opzegging wordt van kracht zes maanden na de datum van ontvangst van de kennisgeving door de Secretaris-Generaal.

2. De opzegging laat onverlet de voortzetting van de toepassing van de bepalingen van dit Protocol op kennisgevingen gedaan uit hoofde van de artikelen 2 en 10 of een onderzoek uit hoofde van artikel 11 dat is aangevangen vóór de datum waarop de opzegging van kracht wordt.

Artikel 21

Kennisgeving door de Secretaris-Generaal

De Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties stelt alle staten bedoeld in artikel 26, eerste lid, van het Verdrag in kennis van het volgende:

- a. ondertekeningen, bekrachtigingen en toetredingen uit hoofde van dit Protocol;
- b. de datum van inwerkingtreding van dit Protocol en van eventuele wijzigingen uit hoofde van artikel 19;
- c. opzeggingen uit hoofde van artikel 20.

Artikel 22

Officiële talen

1. Dit Protocol, waarvan de Arabische, de Chinese, de Engelse, de Franse, de Russische en de Spaanse tekst gelijkelijk authentiek zijn, wordt nedergelegd in het archief van de Verenigde Naties.

2. De Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties doet voor eensluidend gewaarmerkte afschriften van dit Protocol toekomen aan alle staten bedoeld in artikel 26 van het Verdrag.

D. PARLEMENT

Het Protocol behoeft ingevolge artikel 91 van de Grondwet de goedkeuring van de Staten-Generaal, alvorens het Koninkrijk aan het Protocol kan worden gebonden.

E. PARTIJGEGEVENS

Bekrachtiging of toetreding is voorzien in artikel 17 van het Protocol.

Partij	Onder-tekening	Ratificatie	Type *	In werking	Opzeg-ging	Buiten werking
Argentinië	24-09-09					
Armenië	29-09-09					
Azerbeidzjan	25-09-09					
België	24-09-09					
Chili	24-09-09					
Congo, Republiek	25-09-09					
Ecuador	24-09-09					
El Salvador	25-09-09					
Finland	24-09-09					
Gabon	24-09-09					
Ghana	24-09-09					
Guatemala	24-09-09					
Guinee-Bissau	25-09-09					
Italië	28-09-09					
Luxemburg	24-09-09					
Madagaskar	25-09-09					
Mali	24-09-09					
Montenegro	24-09-09					
Nederlanden, het Koninkrijk der – Nederland – Ned. Antillen – Aruba	24-09-09					

Partij	Onder- tekening	Ratificatie	Type*	In werking	Opzeg- ging	Buiten werking
Oekraïne	24-09-09					
Oost-Timor	28-09-09					
Paraguay	06-10-09					
Portugal	24-09-09					
Salomonseilan- den	24-09-09					
Senegal	24-09-09					
Slovenië	24-09-09					
Slowakije	24-09-09					
Spanje	24-09-09					
Togo	25-09-09					
Uruguay	24-09-09					

* O=Ondertekening zonder voorbehoud of vereiste van ratificatie, R= Bekrchtiging, aanvaarding, goedkeuring of kennisgeving, T=Toetreding, VG=Voortgezette gebondenheid, NB=Niet bekend

G. INWERKINGTREDING

De bepalingen van het Protocol zullen ingevolge artikel 18, eerste lid, in werking treden drie maanden na de datum van nederlegging van de tiende akte van bekrachtiging of toetreding bij de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties.

J. VERWIJZINGEN

Verwijzingen

- Titel : Handvest van de Verenigde Naties;
San Francisco, 26 juni 1945
- Tekst : *Trb.* 1979, 37 (Engels en Frans, herzien)
Trb. 1987, 113 (vertaling, herzien)
- Laatste *Trb.* : *Trb.* 2009, 143
- Titel : Universele Verklaring van de Rechten van de Mens;
Parijs, 10 december 1948
- Tekst : *Trb.* 1969, 99 (Engels en vertaling)

- Titel : Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten;
New York, 16 december 1966
- Tekst : *Trb.* 1969, 100 (Engels, Frans en vertaling)
Trb. 1978, 178 (vertaling, herzien)
- Laatste *Trb.* : *Trb.* 1995, 19

Uitgegeven de *vijftiende* januari 2010.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

M. J. M. VERHAGEN